

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ГІРНИЧОДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ

*Паніж Ю.С., к.е.н., доцент кафедри менеджменту виробничої сфери,
ДВНЗ «НГУ», м. Дніпропетровськ, Україна*

Кожної держави з розвиненою гірничою промисловістю з часом обов'язково торкнеться питання реструктуризації галузі шляхом закриття економічно безперспективних шахт. Ліквідація кожної шахти - це своєрідний регіональний «стрес», який призводить до утворення і розвитку місцевої соціально-економічної депресії.

На сьогоднішній день ефективним механізмом стимулювання розвитку депресивних гірничодобувних регіонів є формування територіально-виробничих кластерів.

Кластерні об'єднання є однією з найефективніших форм організації інноваційних процесів, економічного розвитку, за якої на ринку конкурують вже не окремі підприємства, а цілі комплекси, які скорочують свої витрати завдяки спільній технологічній кооперації компаній. Об'єднання у кластери формують специфічний економічний простір з метою розширення сфери вільної торгівлі, вільного переміщення капіталу та людських ресурсів, а отже, виконують функції структуроутворюючих елементів глобальної системи.

За своєю сутністю кластер є об'єднанням декількох підприємств або інших економічних суб'єктів, кооперація яких має певні економічні переваги.

До позитивних ефектів кластерної взаємодії слід віднести:

- зростання продуктивності;
- підвищення сприйнятливості до можливостей інновації та високої спеціалізації;
- розширення доступу до ринків збуту, спеціалізованих постачальників, кваліфікованої робочій силі, технологічним знанням;
- підвищення рівня формування нових підприємств;
- збільшення гнучкості та ефект великого масштабу;
- спільна діяльність;
- колективна ефективність.

Разом з цим можуть мати місце можливі труднощі:

- недоліки фізичної інфраструктури;
- нестача доступного капіталу;
- регіональна ізольованість і замкнутість;
- недолік кваліфікованої робочої сили тощо.

Однак, виникає проблема, як сформуванати та спроектуванати ефективний кластер на території депресивного гірничодобувного регіону регіону, економіка

якого перебуває у стані стагнації, адже в основі кластеру знаходяться підприємства і результатом кластеру є виробництво продукції або послуги. У той же час депресивний регіон характеризується моноструктурною економікою, відсутністю підприємницької ініціативи, ринку праці тощо. У такому випадку потребують обґрунтування теоретико-методологічні засади формування кластерів на депресивних територіях України.

У теперішній час найбільш розповсюдженою формою кластерів є утворення територіально-виробничих об'єднань, в основі яких знаходиться єдиний виробничий ланцюг. Тобто такий підхід можна назвати послідовним. Підприємства та окремі економічні індивіди групуються у кластері, утвореному на основі послідовного підходу, за ознакою приналежності до процесу виготовлення певного виду продукції або послуг.

Справедливою буде критика такого підходу, якщо його розглядати в контексті стимулювання розвитку депресивних регіонів. Адже для того, щоб налагодити виробничий ланцюг принаймні одного виду продукції та послуг, необхідно утворення багатьох підприємств одразу, що тягне за собою необхідність формування відповідної матеріальної та фінансової бази кластеру.

На відміну від послідовного підходу, найбільш ефективним може виявитися пропонуваній паралельний підхід до утворення підприємств та групування їх у кластер, в результаті застосування якого територіально-виробничий кластер депресивного гірничодобувного регіону матиме поліструктурну спрямованість. У такому кластері підприємства об'єднуються не за принципом приналежності до одного виробничого ланцюжка, а за принципом приналежності до єдиної матеріально-технічної бази, на якій може бути здійснено виробництво одразу декількох видів продукції або послуг.

Таким чином, на сьогоднішній день застосування кластерного підходу в Україні є необхідною умовою для відродження вітчизняного виробництва, підвищення ефективності інноваційного розвитку гірничодобувних підприємств та досягнення високого рівня конкурентоспроможності.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Тесля К.А., аспирант Института экономики промышленности НАНУ,
г. Донецк, Украина*

В условиях экономической интернационализации опыт успешных предприятий свидетельствует, что инновации и креативные решения